

АНОТАЦІЯ

Коняєва Є. Г. Науково-технічне співробітництво України та Чилі у контексті відновлюваної енергетики. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 292 – Міжнародні економічні відносини (Галузь знань 29 – Міжнародні відносини). – Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна Міністерства освіти і науки України, Харків, 2021.

Дисертація присвячена поглибленню теоретико-методичних засад дослідження особливостей розвитку науково-технічного співробітництва між Україною та Чилі в контексті відновлюваної енергетики.

Під час роботи узагальнено методичний підхід до дослідження двосторонніх міжнародних економічних відносин за рахунок виокремлення трьох етапів його розвитку (аналіз міжнародних економічних зв'язків, визначення загальних пріоритетів розвитку та формування стратегічних перспектив з урахуванням зовнішньоекономічних стратегій), що дає змогу коригувати очікувані результати послідовно після кожного етапу залежно від вибору основних складових оцінювання з метою підвищення ефективності двосторонньої співпраці.

Удосконалено понятійно-категоріальний апарат дослідження авторським уточненням поняття «інноваційна сприйнятливість національної економіки до міжнародного науково-технічного співробітництва», що означає відносини по формуванню умов і факторів зовнішнього і внутрішнього середовища як ресурсу національної економіки для сприйняття комплексу синергетичних можливостей міжнародного науково-технічного співробітництва щодо суспільно-корисного підвищення її потенціалу та формування мотивованої готовності до їх реалізації; введено поняття «вектору інноваційної сприйнятливості національної економіки до міжнародного науково-технічного співробітництва», що призводить до всебічного підвищення ефективності та подолання гальмуючих чинників інноваційної діяльності на рівнях національних економік.

На основі узагальнення та систематизації методів дослідження науково-технічного співробітництва України та Чилі в аспекті відновлюваної енергетики набуло подальшого розвитку науково-методичний інструментарій дослідження науково-технічного співробітництва розвитку економік України та Чилі, їх складової відновлюваної енергетики й специфіки міжнародної відносин, що дозволило визначити й кількісно оцінити схожість їх розвитку за низкою параметрів та виявити чинники позитивного впливу на розвиток двосторонніх відносин у кожній з країн в умовах енергетичної глобальної нестабільності.

У роботі проведений багатофакторний аналіз на основі кореляційного методу, за результатами якого виявлено найвпливовіші факторні ознаки на розвиток відновлюваної енергетики в Чилі. Доведено, що для досліджуваної у моделі країни Чилі на стан розвитку альтернативних енергетичних ресурсів істотно впливають результативні фактори як валовий внутрішній продукт, викиди CO₂, загальне виробництво електроенергії, що вимагає удосконалення організаційно-економічних засад для формування політик державної підтримки технологій нетрадиційної відновлюваної енергетики в країнах із урахуванням екзогенних та ендогенних факторів.

Розглянуто формування пріоритетів міждержавного науково-технічного співробітництва на основі компаративних методів дослідження соціально-економічних систем двох країн України та Чилі, результати якого довели, що одним із факторів подолання кризи і формування основи ефективного економічного розвитку України може бути сфера науково-технічного співробітництва з країнами зі схожим досвідом розвитку. В даному випадку з Чилі Україна має схожі етапи розвитку, які можна порівняти природно-кліматичні умови, можна порівняти ресурсний і виробничо-економічний потенціал.

Аналіз порівняльної динаміки трендів вироблення енергії на основі нетрадиційно відновлюваної енергетики в Україні та в Чилі встановив поле потенційної інноваційної сприйнятливості розвитку сфери використання технологій нетрадиційно відновлюваної енергетики суб'єктами господарської

діяльності України. Дане поле інноваційної сприйнятливості є сегментом інноваційно-інформаційного простору по формуванню пріоритетів в міждержавному науково-технічному співробітництві в сфері нетрадиційно відновлюваної енергетики, зокрема, з актуальних проблем конвергентних технологій і зачіпає питання відновлюваної енергетики в плані використання в її рамках елементів НБІК-технологій.

За результатами дослідження практик основних форм підтримок нетрадиційно відновлюваної енергетики у світі, використання механізмів державної підтримки задля стимулювання розвитку зеленої енергетики визначено основні форми підтримок, які реалізуються в Україні та в Чилі. За результатами дослідження також обґрунтовано науково-практичні рекомендації щодо формування ефективного науково-технічного співробітництва в сфері відновлюваної енергетики на основі запозичення чилійського досвіду, що представляє практичну цінність роботи. В роботі розглянуто можливості формування пріоритетів в міждержавній науково-технічній співпраці України і Чилі в сфері альтернативної енергетики та за результатами дослідження зроблено висновок, що форми державної підтримок є одним з основних інструментів державного впливу на підвищення темпів розвитку відновлюваної енергетики.

У дослідженні запропоновано механізм забезпечення синергетичних можливостей з розвитку енергозберігаючих кластерів, основними цілями яких є поглиблення та розширення співробітництва між країнами; підвищення ефективності використання ресурсів; збільшення здатності до генерування і використання інновацій; розширення поля інноваційної сприйнятливості в зв'язку з підвищенням інтенсивності інноваційно-інформаційних потоків; вихід українських підприємств на нові ринки збуту відновлюваної енергетики; галузеву та виробничу кооперацію, що обґрунтовані певними засобами, факторами й заходами, а також економічними, адміністративними та політичними методами регулювання двосторонніх відносин і узгоджуються зі стратегічними напрямками розвитку відновлюваної енергетики України до 2030 р. В рамках енергозберігаючого

кластера, за рахунок взаємодії різних взаємодоповнюючих елементів, відбувається формування синергетичного ефекту, внаслідок системної роботи регіональних організаційно-управлінських форм. Осмислення поширення енергозберігаючих технологій в рамках кожного окремого регіону передбачає врахування об'єктивного прояву ефектів: запобігання еколого-техногенних негативних наслідків, підвищення життєвих стандартів, зростання інноваційної сприйнятливості, підвищення інноваційної активності, інформаційного ефекту.

Практичне значення отриманих результатів дослідження знайшло своє відтворення в роботі відділу проблем науково-технічного і економічного прогресу регіону Північно-Східного наукового центру Національної академії наук України і Міністерства освіти і науки України при виконанні науково-дослідної роботи за темою «Програмно-проектна методологія енергозбереження в регіональній системі житлово-комунального господарства» (довідка від 10.04.2021 р.), Департаменту у справах сім'ї, молоді та спорту Управління інноваційного розвитку та іміджевих проєктів Харківської міської ради при аналізі проблем використання природно-ресурсного потенціалу та стану екології, а саме при підготовці проєкту «Стратегія розвитку міста до 2030 року» (довідка № 231 від 15.06.2021 р.), Представництва Європейського союзу в Україні «Team Europe» при підготовці аналітичних матеріалів відносно поглиблення інституційного співробітництва України з країнами ЄС щодо пріоритетних євроінтеграційних реформ в контексті відновлюваної енергетики, а також розвитку двостороннього науково-технічного співробітництва на загальнодержавному та регіональному рівнях.

Ключові слова: інноваційна сприйнятливість, українсько-чилійське науково-технічне співробітництво, енергетична стратегія розвитку, відновлювана енергетика, компаративний аналіз національних економік, механізм забезпечення енергозберігаючого кластера, потенціал розвитку науково-технічного співробітництва.